Akademie věd ČR podpoří excelenci a kariéry vědců a vědkyň novými programy

26.1.2026 - Luděk Svoboda | Akademie věd České republiky

Jak intenzivněji podpořit vědce a vědkyně v jejich kariérách a vytvářet prostředí, v němž svůj talent promění v excelentní výsledky? Akademie věd ČR přichází s upraveným systémem podpory, který kombinuje osvědčené nástroje s novými programy – Akademie budoucnosti a ERC inkubátor.

Jste vědec nebo vědkyně a vracíte se po letech v zahraničí na pracoviště Akademie věd ČR? Máte zkušenosti, kontakty i ambice rozvíjet originální výzkum, zároveň ale stojíte před otázkou, jak sladit další profesní směřování a osobní život? I na takové situace pamatují nové podpůrné programy, které chtějí pomoci badatelům, aby plynule rozvíjeli svou kariéru, a zároveň umožní pracovištím jejich vědecké směřování aktivně podporovat.

Jde ale jen o jeden z mnoha případů, jež upravený systém podpory v prostředí Akademie věd ČR zohledňuje. K excelenci a prestiži instituce totiž přispěje komplexní podporou vědců a vědkyň v různých fázích kariér.

„Podpora excelence je důležitou součástí agendy Akademické rady. Hledali jsme proto cesty, jak propojit existující nástroje s novými, které odrážejí potřeby pracovišť i proměny vědeckého prostředí," zdůraznil předseda Akademie věd ČR Radomír Pánek na semináři *Novinky v podpoře excelence a kariér v prostředí Akademie věd ČR*. Akce pro projektové manažery, pracovníky technickohospodářské správy, vědce a vědkyně i zástupce vedení pracovišť se konala 21. ledna 2026 v sídle instituce na Národní třídě v Praze.

Jak podpořit excelenci?
Petr Baldrian, který má v Akademické radě AV ČR agendu podpory excelence a kariér v gesci, na semináři vysvětlil, že změny v interní podpoře vycházejí z věcného záměru tří nových směrnic. Ty sjednocují dosavadní i nové nástroje: „Programy jsme rozčlenili do tří oblastí – podpora excelence a kariér na pracovištích, ocenění vědecké excelence a podpora vědeckých záměrů včetně těch, které mají potenciál komerčního využití."

Stávající programy – Akademická prémie (Praemium Academiae), Prémie Lumina quaeruntur, Program podpory perspektivních lidských zdrojů a Prémie Otto Wichterleho – zůstávají zachovány. Některé ale v souvislosti s novými směrnicemi projdou dílčími úpravami.

Změny reagují na nový zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí (v platnost vstoupí 1. ledna 2027). Zohlední i zjištění z projektu Horizon Europe COARA Boost, jehož řešitelem je Kancelář AV ČR a který analyzuje interní programy a vytváření nových nástrojů pro jejich realizaci.

„Nejvýznamnější změnou by mělo být nahrazení Programu podpory perspektivních lidských zdrojů novým Programem podpory postdoktorandů. Podpoří ale stejnou cílovou skupinu, tedy mladé vědce krátce po získání doktorátu," doplnil Petr Baldrian.

Akademie, jakou chceme mít
Novinka – Akademie budoucnosti – rozšiřuje dosavadní podporu o sedm programů, které se zaměřují na podporu stáží, návratů vědců a vědkyň, akvizice zahraničních odborníků nebo rozvoje výzkumných skupin. Jak dále vysvětlil Petr Baldrian, Akademická rada AV ČR navrhla program jako

nástroj, který kombinuje podporu jednotlivců a pracovišť: „Vznikl tak rámec pro rozvoj vědeckých kariér od raných fází až po podporu už etablovaných týmů."

Financování Akademie budoucnosti zajišťuje samostatná položka rozpočtu, která by měla v příštích letech dosáhnout výše až 170 milionů korun. „Finanční podporu v existujících programech – Akademická prémie, Lumina quaeruntur, Prémie Otto Wichterleho a Program podpory perspektivních lidských zdrojů – plánujeme zachovat ve stávající výši," zdůraznil Petr Baldrian.

Už v tomto roce získají financování čtyři programy Akademie budoucnosti: stáže vědeckých pracovníků na počátku kariéry, stáže zkušenějších vědců, podpora šíření dobré praxe v institucionální podpoře excelence a návraty z kariérních přestávek.

Pracoviště Akademie věd ČR obdrží roční finanční alokaci stanovenou podle jejich velikosti, vyjádřené počtem vědeckých pracovníků na plný úvazek. O rozdělení získaných prostředků rozhodnou přímo ústavy. „Chceme posílit jejich odpovědnost a umožnit jim, aby podpořily své zaměstnance a zároveň svůj institucionální rozvoj," pokračoval Petr Baldrian.

V roce 2027 se postupně aktivují další programy, které napomůžou tomu, aby do Akademie věd ČR přicházeli špičkoví vědci a vědkyně, a naše instituce tak byla konkurenceschopnější i v mezinárodním měřítku.

ERC-in podpoří vědce i pracoviště
Granty Evropské rady pro výzkum (European Research Council) patří mezi nejprestižnější formy účelové podpory, kterou mohou vědci v Evropě získat. Financují výzkumné projekty, které mají perspektivu, aby překročily hranice současného poznání. Uspějí jen ti nejlepší. Prim v Akademii věd ČR hraje Etnologický ústav AV ČR, který dosud získal pět ERC grantů. Na pracovišti přitom na plný úvazek působí 35 zaměstnanců.

Aby pracoviště byla v žádostech o ERC granty úspěšnější, spustila 13. ledna 2026 Akademická rada AV ČR systém centrální podpory – takzvaný ERC inkubátor (ERC-in). „Jeho cílem je zvyšovat kvalitu vědy a výzkumu na pracovištích a zvýšit počet podaných a úspěšných žádostí," potvrdil Radomír Pánek a zdůraznil, že systém zohlední i to, aby se podařilo udržet případné nositele grantů v Akademii věd ČR také po skončení jejich projektu.

Inkubátor naváže na zkušenosti Etnologického ústavu AV ČR a *know-how* nositele ERC Consolidator Grantu z roku 2019 Luďka Brože v mentoringu kolegů a kolegyň. Jak na semináři Luděk Brož vysvětlil, program nabídne individuální podporu žadatelům prostřednictvím kariérního poradenství, konzultací a přípravy na pohovory a takzvané *mock interview*. „Věříme, že centrální podpora žadatelů o ERC granty umožní, aby se zkušenosti přenášely mezi pracovišti a posilovaly excelenci napříč Akademií věd," uvedl Luděk Brož.

„ERC granty vnímáme nejen jako prestižní indikátor špičkových vědeckých myšlenek. Přinášejí také velké finanční prostředky a s nimi svobodu a prostor pro průlomový výzkum," uzavřel Petr Baldrian. Dodal, že každý úspěšný ERC projekt má potenciál proměnit hostitelské pracoviště a posílit jeho postavení i v mezinárodním výzkumném prostoru. A to je také cílem nových programů Akademie věd ČR.

Podrobnější informace o programu Akademie budoucnosti a ERC inkubátoru (ERC-in) se dočtete v rozhovorech s Petrem Baldrianem a Luďkem Brožem, které zveřejníme v následujících týdnech.

Připravil: Luděk Svoboda, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Foto: Pavlína Černoch Jáchimová, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Text a fotografie jsou uvolněny pod svobodnou licencí Creative Commons.

https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Akademie-ved-CR-podpori-excelenci-a-kariery-vedcu-a-vedkyn-novymi-programy-00001